

**MAKROEKONOMISKAIS
 APSKATS**
Ekonomikas attīstības pamatrādītāji
Ekonomiskā politika
Makroekonomiskā attīstība
Iekšzemes kopprodukts
Apstrādes rūpniecība
Investīcijas
Ārējā tirdzniecība
Maksājumu bilance
Inflācija
Monētārie rādītāji
Budžets un valsts parāds
Iedzīvotāju ienākumi
Nodarbinātība un bezdarbs
Baltijas valstis

Latvija: 2006

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.07.2006. (tūkst.)	2288
tai skaitā:	
pilsētās	1555
no tiem galvaspilsētā Rīgā	726
laukos	733
Nacionālā valūta: lats (LVL)	

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2002	2003	2004	2005	2006 p
(pieaugums pret iepriekšējo gadu, procentos)					
Iekšzemes kopprodukts	6,5	7,2	8,6	10,2	11,0
Patēriņa cenas	1,9	2,9	6,2	6,7	6,0
(procentos pret iekšzemes kopproduktu)					
Kopbudžeta fiskālais saldo	-2,3	-1,6	-1,1	-1,2	-1,5
Vispārējās valdības parāds	13,5	14,4	14,6	12,0	11,0
Tekošā konta saldo	-6,6	-8,1	-12,9	-12,4	-12,5
Lata kurss pret ASV dolāru	0,618	0,571	0,540	0,565	0,575
Lata kurss pret eiro	0,583	0,645	0,671	0,703	0,703
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15-74 gadi)	12,0	10,6	10,4	8,7	8,0

	2004				2005				2006
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
(pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos)									
Iekšzemes kopprodukts	8,9	7,8	9,1	8,8	7,6	11,2	11,4	10,6	13,1
Patēriņa cenas	4,3	5,8	7,4	7,3	6,7	6,5	6,5	7,3	7,0
(procentos pret iekšzemes kopproduktu)									
Kopbudžeta fiskālais saldo	2,4	-1,5	4,2	-8,2	3,3	3,0	-11,7	6,0	
Tekošā konta saldo	-9,4	-18,8	-13,4	-10,0	-10,9	-10,6	-12,6	-15,0	-14,6
Lata kurss pret ASV dolāru	0,538	0,548	0,545	0,530	0,535	0,557	0,576	0,591	0,585
Lata kurss pret eiro	0,673	0,660	0,666	0,685	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15-74 gadi)	11,5	9,9	10,0	10,3	9,9	9,2	8,7	7,8	7,8

p - Ekonomikas ministrijas prognoze

Ekonomiskā politika

Valdības ekonomiskās politikas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu ekonomisko un sociālo attīstību, īstenojot pāreju no darbietilpīgas ekonomikas uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku un 20-30 gadu laikā sasniegt ES valstu vidējo IKP līmeni uz vienu iedzīvotāju.

Iepriekšējā desmitgadē veiktās reformas ir nostiprinājušas privāto sektoru, ir nodrošināti attīstības veicinoši makroekonomiskie apstākļi. Privātā iniciatīva un kapitāla vairošana ir galvenie attīstības dzinēj spēki. Ar likumu tiek garantēta ārvalstu investīciju aizsardzība, ārzemnieki var brīvi repatriēt peļņu un kapitālu, ārvalstu un vietējiem uzņēmējiem tiek nodrošināti vienādi uzņēmējdarbības nosacījumi.

Iestāšanās ES dod Latvijai jaunas iespējas ekonomikas attīstībai. Iekļaujoties vienotajā ES tirgū, Latvija var izmantot priekšrocības, ko nodrošina plašs un stabils tirgus, brīva preču un pakalpojumu, darbaspēka un kapitāla kustība, tas ir, visizdevīgākos nosacījumus ES tirgū.

2005. gada oktobrī valdība pieņēma *Latvijas nacionālo Lisabonas programmu 2005.-2008. gadam*, kura atspoguļo Latvijas ieceres vidēja termiņa periodā izaugsmes un nodarbinātības veicināšanā. Mērķis ir nākamajos gados nodrošināt ikgadējo IKP pieaugumu 6-8% apmērā un līdz 2010. gadam paaugstināt nodarbinātības līmeni līdz 67 procentiem.

Lai nodrošinātu sabalansētu attīstību, valdība plāno turpināt pakāpeniski samazināt budžeta deficītu, kas sekmēs arī tekošā konta deficīta samazināšanos.

Latvijas Banka *de facto* īsteno fiksētā nacionālās valūtas maiņas kursa politiku. Tas mazina nenoteiktību, novērš valūtas risku un nodrošina uzņēmējiem stabilu pamatu plānošanai. Latvijas mērķis ir kļūt par pilntiesīgu Eiropas Ekonomikas un monetārās savienības (EMS) dalībvalsti jau drīzā nākotnē.

Viens no Latvijas ekonomiskās politikas galvenajiem izaicinājumiem ir izveidot efektīvu un konkurētspējīgu nozaru struktūru, īstenojot strukturālās reformas, lai palielinātu produktivitāti, atbalstot zinātni un pētniecību un inovācijas, uzlabojot izglītības un apmācības sistēmas efektivitāti, kvalitāti un pieejamību.

Pēdējos gados Latvijā ir būtiski uzlabota uzņēmējdarbības vide, ieviešot ES tiesību un pienākumu kopuma (*acquis communautaire*) prasības un īstenojot *Pasākumu plānu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai*. Ar 2002. gadu ir stājies spēkā *Komerclikums*, kas apliecina fundamentālu uzņēmējdarbības vides reformu. Latvijā šobrīd ir viena no zemākajām uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) likmēm (15%) ES. Likumdošanā ir noteiktas UIN atlaides tiem uzņēmumiem, kas darbojas speciālajās ekonomiskajās zonās. Lai izveidotu optimālu pašvaldību pārvaldes un organizatorisko struktūru un sekmētu to kapacitāti, Latvijā tiek īstenota administratīvi teritoriālā reforma, kuru paredzēts pabeigt līdz pašvaldību vēlēšanām 2009. gadā.

Latvija konsekventi īsteno monopolitirgu - telekomunikāciju, elektrības un gāzes apgādes, pasta un dzelzceļa - atvēršanu konkurencei. Valdība turpina uzlabot bāzes infrastruktūru, īpašu uzmanību pievēršot enerģētikas sektora attīstībai, elektronisko sakaru un informācijas sistēmu izveidošanai, transporta infrastruktūras kvalitātes uzlabošanai un efektīva tīkla izveidošanai. ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda izmantošana paver lielākas iespējas uzlabot infrastruktūru.

Strukturālo reformu veiksmīga realizācija Latvijā nodrošinās ekonomiskās izaugsmes stabilitāti, sekmēs konverģences procesu un dziļāku integrāciju Eiropas un pasaules ekonomikā.

Makroekonomiskā attīstība

Valstī veiktās reformas un integrācija ES ir pozitīvi ietekmējusi ekonomisko attīstību. Laika periodā no 2001.-2005. gadam IKP ik gadu pieauga vidēji par 8,1%, 2005. gadā - par 10,2%. Strauja Latvijas ekonomiskā izaugsme turpinās arī 2006. gadā. IKP šā gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo 2005. gada periodu, pieauga par 13,1%. Šādi attīstības rādītāji ir augstākie Eiropas Savienībā. Augstos izaugsmes tempus Latvijā nodrošina stabila iekšzemes pieprasījuma dinamika un eksporta pieaugums.

Ekonomiskā aktivitāte pieaug visās galvenajās tautsaimniecības nozarēs. Iekšzemes pieprasījuma pieaugums veicina pakalpojumu attīstību, jo īpaši tirdzniecībā un būvniecībā. Augsti ir arī transporta un sakaru nozares pieauguma tempi. Ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā laika periodā no 2001.-2005. gadam pieauga vidēji par 7,6% ik gadu. 2005. gadā, galvenokārt saistībā ar janvāra vētras negatīvo ietekmi uz lielāko eksporta nozari - koksnes un koka izstrādājumu ražošanu, apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi pieauga nedaudz lēnāk - par 6,3%. Latvijas rūpnieku konkurētspēju nosaka straujais produktivitātes pieaugums, ko veicina iepriekšējos gados veiktās investīcijas.

Ekonomiskais pieaugums Latvijā ir sasniegts stabilā makroekonomiskā vidē. Budžeta deficīts Latvijā ir zems, nepārsniedzot Māstrihtas kritērijos noteikto atsauces līmeni. 2005. gadā atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai EKS 95 Latvijā bija budžeta pārpalikums. Lai arī tekošā konta deficīts ir salīdzinoši augsts, tas šobrīd nav uzskatāms par kritisku, jo tiek segts ar ārvalstu tiešajām investīcijām un ilgtermiņa aizņēmumiem. Latvijas Bankas tūrās ārējās rezerves pilnībā sedz naudas bāzi.

Pēdējos divos gados ir vērojams relatīvi augsts inflācijas līmenis. Tā straujāku pieaugumu 2004. gadā pamatā izraisīja vairāku vienreizēju efektu kombinācija (administratīvi regulējamo cenu kāpums, netiešo nodokļu likmju harmonizācija, ar iestāšanos ES saistītās inflācijas gaidas, augstās pasaules naftas cenas). 2005. gadā inflācija saglabājās augstā līmenī galvenokārt pasaules degvielas cenu kāpuma un inflācijas otrās kārtas (inerces) dēļ. Tiek prognozēts, ka turpmākajos gados, sarūkot minēto cenu paaugstinošo faktoru ietekmei, inflācija pakāpeniski samazināsies. 2006. gada sešos mēnešos inflācija palielinājās mērenākos tempos nekā iepriekšējo divu gadu attiecīgajā periodā.

Pamazām uzlabojas nodarbinātību un bezdarbu raksturojošie rādītāji. Pēdējos gados nodarbināto skaits ik gadu palielinās par 1-2%, bet bezdarba līmenis ir samazinājies no 14,4% 2000. gadā līdz 8,7% 2005. gadā.

Ekonomiskās izaugsmes potenci vislabāk raksturo investīciju pieaugums. 2005. gadā, salīdzinot ar 2000. gadu, kopējā pamatkapitāla veidošana ir pieaugusi 2 reizes, 2005. gadā - par 19%. Investīciju pieauguma temps un tā īpatsvars IKP ir viens no augstākajiem ES. Investīcijas strauji palielinās arī 2006. gadā, veicinot ražošanas modernizāciju un pāreju uz jaunām produktīvākām tehnoloģijām. Tas stiprina pārliecību, ka izaugsme būs noturīga arī nākamajos gados. Ja nebūs ārēju satricinājumu, vidēja termiņa periodā ikgadējs IKP pieaugums var būt 6-8% apmērā. Ekonomikas ministrija prognozē IKP pieaugumu 2006. gadā 11% apmērā.

Iekšzemes kopprodukts

2005. gads

Apjoms faktiskajās cenās,

milj. latu	8937
milj. ASV dolāru	15818
milj. eiro	12713

Uz vienu iedzīvotāju,

latos	3885
ASV dolāros	6877
eiro	5527

IKP nozaru struktūra, %:

Lauksaimniecība ¹	4,1
Rūpniecība	15,7
Būvniecība	6,3
Tirdzniecība ²	22,1
Transporta un sakari	15,6
Sabiedriskie pakalpojumi ³	14,2
Pārējie pakalpojumi	22,0

Pēdējos gados Latvijai ir raksturīgi augsti IKP pieauguma tempi. 2005. gada izaugsme bija vēl straujāka - 10,2 procenti.

Straujās izaugsmes galvenais dzinulis 2003.-2004. gadā bija stabils iekšzemes pieprasījums. 2005. gadā lielāka loma bija eksporta pieaugumam, vienlaikus saglabājoties arī vēra ņemamam iekšējā pieprasījuma palielinājumam.

2005. gadā strauji pieauga kā preču, tā pakalpojumu eksports, uzlabojās Latvijas eksporta-importa bilance. Palielinājās privātā patēriņa apjoms, kuru labvēlīgi ietekmē ne tikai strādājošo ikgadējais algu pieaugums, bet arī iespējas privātpersonām par pieņemamām procentu likmēm saņemt patēriņa kredītus un kredītus mājokļu iegādei un remontam. Privātais patēriņš 2005. gadā par 11,4% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Labvēlīgā finanšu situācija - zemas kredīta procentu likmes, hipotekārās kredītēšanas attīstība - veicina arī investīcijas. Investīcijas pamatlīdzekļos 2005. gadā bija krietni lielākas (par 18,6%) nekā iepriekšējā gadā.

Gandrīz 80% no IKP pieauguma nodrošināja pakalpojumu nozaru izaugsme, un lielākais bija tirdzniecības un transporta un sakaru nozaru ieguldījums. Strauji attīstās būvniecība, rūpniecības izaugsme ir mērenāka. Būvniecības ražošanas apjomi 2005. gadā bija par 15,5% lielāki nekā 2004. gadā.

2006. gada 1. ceturksnī izaugsmes tempi ir vēl straujāki nekā iepriekšējā gadā, saglabājoties augstiem pieauguma tempiem vairumā pakalpojumu nozaru un straujāk nekā iepriekšējā gadā palielinoties rūpniecības ražošanas apjomiem. Augsti izaugsmes tempi ir gandrīz visās tautsaimniecības nozarēs, it īpaši būvniecībā, transporta un sakaru nozarē un tirdzniecības pakalpojumiem.

Augstie pieauguma tempi gada 1.ceturksnī ļauj prognozēt, ka 2006. gada vidējā izaugsme var pārsniegt 10 procentus.

¹ kopā ar mežsaimniecību un zvejniecību

² kopā ar viesnīcām un restorāniem

³ valsts pārvalde kopā ar veselības aizsardzību un izglītību

Iekšzemes kopprodukts

IKP dinamika nozaru griezumā
(pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu,%)

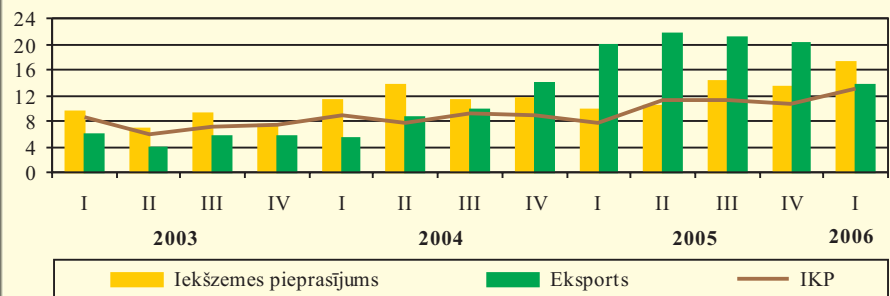
	2005				2006	2003	2004	2005
	I	II	III	IV	I			
IKP	7,6	11,2	11,4	10,6	13,1	7,2	8,6	10,2
Lauksaimniecība ¹	1,2	5,7	8,4	4,7	2,7	-2,4	3,4	5,5
Rūpniecība	0,2	8,0	8,0	7,7	9,3	6,0	6,4	5,9
Būvniecība	16,2	15,8	15,6	14,4	17,5	13,7	13,3	15,5
Tirdzniecība ²	15,2	18,7	17,5	17,6	17,3	10,9	12,7	17,2
Transports un sakari	11,1	18,8	18,4	15,9	6,0	8,9	12,9	16,2
Sabiedriskie pakalpojumi ³	2,7	4,0	1,5	2,8	2,9	3,8	3,4	2,7
Pārējie pakalpojumi	5,4	8,2	9,9	8,7	17,5	5,7	7,7	8,0

¹ kopā ar mežsaimniecību un zvejniecību

² kopā ar viesnīcām un restorāniem

³ valsts pārvalde kopā ar veselības aizsardzību un izglītību

IKP un tā izlietojuma posteņu izmaiņas pa ceturkšņiem
(% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni)

Apstrādes rūpniecība

2005. gads

Pieauguma temps: 6,5%
Īpatsvars IKP 12,8%

Pēdējos gados (2001.-2005.g.) apstrādes rūpniecībā ir vērojama stabila izaugsme. Vidēji ik gadu nozares ražošanas apjomi ir palielinājušies par 7,6%, kas ir gandrīz vienādā līmenī ar tautsaimniecības kopējo izaugsmi. Vairumā nozaru saražotās produkcijas lielākā daļa tiek eksportēta, tāpēc nozaru izaugsme lielā mērā ir atkarīga no eksporta iespēju paplašināšanās.

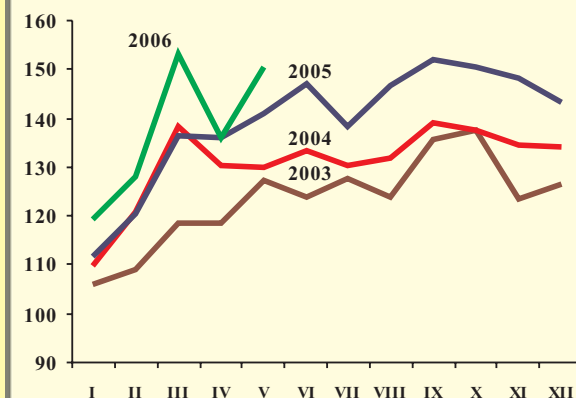
Tūlīt pēc iestāšanās ES apstrādes rūpniecības izaugsmes tempi samazinājās, jo uzņēmumiem nācās pielāgoties jauniem tirdzniecības nosacījumiem. Vērā ņemama izaugsme sākās 2005. gada maijā. 2005. gadā straujāks kāpums bija nozarēs, kuru noieta tirgi relatīvi mazāk ir saistīti ar eksportu, izņemot pārtikas rūpniecību, piemēram, būvmateriālu rūpniecībā par gandrīz 25%, poligrāfijā - 12% un ķīmiskajā rūpniecībā - par 15 procentiem. Pēc iestāšanās periodā visbūtiskāk eksports paplašinājās uz Igauniju un Lietuvu, un tā pieaugums uz šīm valstīm bija lielākā apjomā nekā uz pārējām ES valstīm. Strauji pieauga arī apstrādes rūpniecības produkcijas eksports uz NVS valstīm.

Kopumā apstrādes rūpniecības izaugsmes tendence ir vienmērīga, bez izteiktiem paātrinājumiem vai kritumiem.

Atsevišķu nozaru izaugsme samazinājums, kompensējas ar citu nozaru izaugsmes tempu palielinājumu. Gandrīz visās rūpniecības apakšnozarēs 2005. gada rezultāti salīdzinājumā ar 2000. gadu liecina par ražošanas apjomu pieaugumu (izņemot transporta līdzekļu ražošanas nozari).

2006. gada piecos mēnešos apstrādes rūpniecības izlaide par 6,4% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Augsti pieauguma tempi bija tekstilizstrādājumu ražošanā, ķīmiskajā rūpniecībā, kā arī vairākās mašīnbūves nozarēs, it īpaši elektrisko mašīnu un aparātu ražošanā. Šo nozaru straujo izaugsmi galvenokārt noteica eksporta iespēju paplašināšanās. Mērenāka izaugsme bija abās lielākajās Latvijas apstrādes rūpniecības apakšnozarēs - pārtikas rūpniecībā un kokapstrādē.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi
(2000. gada vidējais mēneša apjoms = 100)

Investīcijas

2005. gads

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas uz vienu iedzīvotāju, perioda beigās:

2074 ASV dolāru

Investīcijas pamatlīdzekļos (% pret IKP):

29,8

Stabili augsti investīciju pieauguma tempi Latvijā saglabājas jau vairākus gadus. To ietekmē vairāki faktori, īpaši tādi kā finanšu stabilitāte, uzņēmējdarbības vides nepārtrauktā pilnveidošana, augsts iekšzemes pieprasījums, samērā zemas reālās procentu likmes, ārvalstu kapitāla ieplūde u.c. Vienlaikus relatīvi zems nodokļu slogs un ražotās produkcijas noieta pieaugums, pateicoties augošam pieprasījumam, pozitīvi ietekmēja uzņēmumu finansiālo stāvokli, tādējādi palielinot investēšanas iespējas.

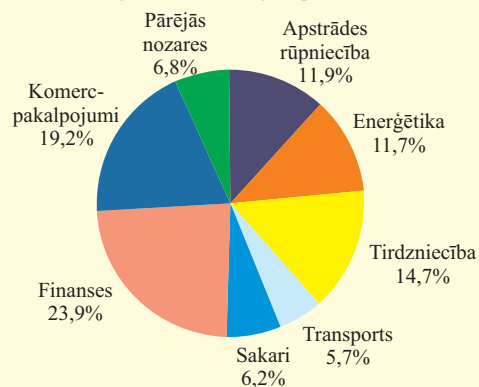
2005. gadā investīcijas pamatlīdzekļos tika veiktas 2 reizes lielākā apjomā nekā 2000. gadā. Ik gadu veikto investīciju apjoms šajā periodā ir palielinājies par 15,7 procentiem.

Līdz 2005. gada beigām ārvalstu uzņēmēji tiešo investīciju veidā Latvijā bija ieguldījuši Ls 1230 jeb 2074 ASV dolārus uz vienu iedzīvotāju.

Uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) nozaru struktūrā lielāks īpatsvars ir ieguldījumiem pakalpojumu nozarēs. Savukārt 2005. gadā un 2006. gada 1. ceturksnī lielākie ieguldījumi tika veikti enerģētikā, finanšu pakalpojumos un sakaros.

Trīs ceturtdaļas no ĀTI ir saistītas ar ES dalībvalstīm un lielākie ieguldītāji ir Zviedrijas (16,5% no uzkrātām ĀTI 2006. gada marta beigās), Vācijas (13%) un Igaunijas (11%) uzņēmēji. 8,3% investīciju ir no Krievijas.

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas sadalījumā pa nozarēm (2006. gada marta beigās, procentos)

Ārējā tirdzniecība

2005. gads

Eksporta struktūra, %:

Koksne un tās izstrādājumi -	24,8
Metālapstrāde, mašīnbūve un transporta līdzekļi -	26,3
Vieglās rūpniecības preces -	9,3
Kīmiskās rūpniecības preces, plastmasas izstrādājumi -	8,1
Lauksaimniecības un pārtikas preces -	12,2
Pārējās preces -	19,3

Latvijas preču eksports 2005. gadā bija krietni lielākā vērtībā (par 34% faktiskajās cenās, latos) nekā iepriekšējā gadā. Savukārt importa apjoma pieaugums bija nedaudz mērenāks - par 28 procentiem.

2005. gadā preču eksportu labvēlīgi ietekmēja eksporta vienības vērtības straujais pieaugums, kas par 10% pārsniedza iepriekšējā gada vērtību, palielinoties gan eiro maiņas kursam, gan pieaugot pasaules cenām vairākās preču grupās, it īpaši pārtikas un minerāliem produktiem.

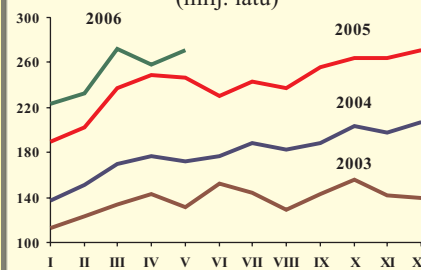
Eksports 2005. gadā būtiski palielinājās visos Latvijas preču noieta tirgos, it īpaši uz jaunajām ES dalībvalstīm.

Arī imports 2005. gadā krietni pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Īpaši strauji palielinājās minerālo produktu imports (trešdaļa no kopējā importa pieauguma), kuri lielākoties tika ievesti no NVS valstīm, kā arī mašīnbūves produkcijas un pārtikas produktu imports.

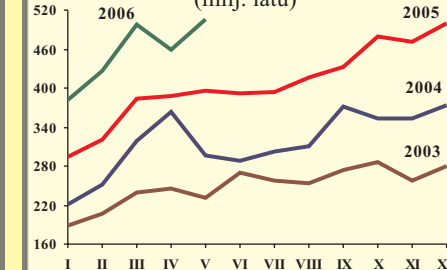
Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ļoti strauji pieaug Latvijas tirdzniecība ar Lietuvu un Igauniju, kā arī ar citām jaunajām ES dalībvalstīm. Salīdzinot ar periodu pirms iestāšanās ES, divu gadu laikā Latvijas tirdzniecība ar pārējām Baltijas valstīm ir pieaugusi vairāk nekā divas reizes.

2006. gada piecos mēnešos eksportētās produkcijas vērtība par 12% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni, savukārt imports palielinājās krietni straujāk - par 27,4%. To galvenokārt noteica investīciju preču importa palielinājums.

Latvijas preču eksporta dinamika pa mēnešiem (milj. latu)

Latvijas preču importa dinamika pa mēnešiem (milj. latu)

Maksājumu bilance

2005. gads

Tekošā konta saldo,

milj. LVL: -1112,4

milj. ASV dolāru: -1959,5

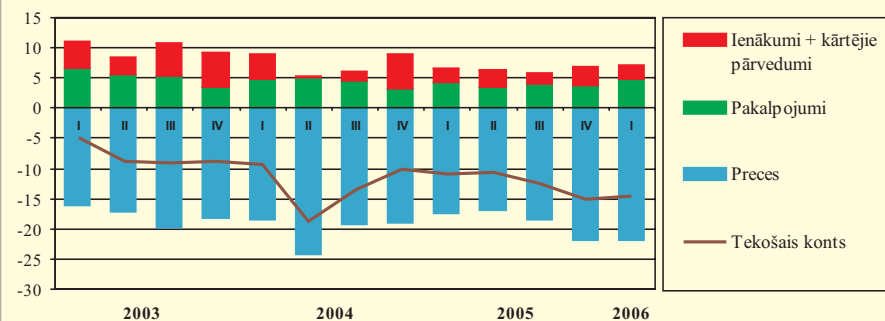
Latvijai ir raksturīgs relatīvi liels tekošā konta deficīts. Galvenais deficīta iemesls ir izteikti negatīvā tirdzniecības bilance. Pārsvārā negatīvo tekošā konta saldo nosedz ārvalstu tiešās investīcijas un citas ilgtermiņa kapitāla plūsmas. Latvijas Bankas rezerves aktīvi palielinās.

Apmēram piekto daļu no tirdzniecības bilances negatīvā saldo dzēš pozitīvā pakalpojumu bilance. Pakalpojumu saldo ik gadu nedaudz samazinās, neraugoties uz to, ka pārvaldījumu bilance uzlabojas, jo mūsu ceļotāju izdevumi ārzemēs palielinājās straujāk nekā ārvalstu tūristu izdevumi Latvijā, un dažādu citu pakalpojumu eksports (sakaru, būvniecības, finanšu, informācijas un datorpakalpojumi) arī pieauga lēnākos tempos nekā imports.

Tomēr galvenās svārstības tekošā konta bilancē nosaka tirdzniecības bilances izmaiņas. 2005. gadā kopumā negatīvais tekošā konta saldo samazinājās, uzlabojoties tirdzniecības bilancei, bet 2006. gada I. ceturkšņa dati liecina par tekošā konta pasliktināšanos tirdzniecības deficīta pieauguma dēļ.

Latvijā iekšzemes pieprasījums ir lielāks nekā iekšzemes kopprodukts, tāpēc veidojas tekošā konta deficīts. Tas nozīmē, ka, lai finansētu iekšzemes investīcijas, jāizmanto arī ārvalstu uzkrājumi. Pēdējos gados uzkrājumu līmenis attiecībā pret IKP Latvijas ekonomikā būtībā ir nemainīgs, - apmēram 20%. Savukārt investīciju līmenis ekonomikā ir augsts, it īpaši pēc iestāšanās ES (2004. gadā 33% un 2005. gadā 34%).

Tekošā konta saldo
(% pret IKP)

Inflācija

2006. gada jūnijā

(12 mēnešu inflācija)

PCI: 6,3%

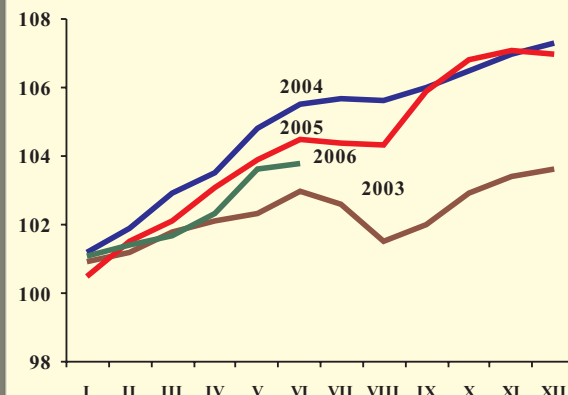
RCI: 9,7%

2004. gadā Latvijā bija vērojams straujš inflācijas tempu pieaugums: 12 mēnešu inflācija decembrī sasniedza 7,3%, bet vidējā gada inflācija 2004. gadā bija 6,2%. Salīdzinājumā ar 2003. gadu 2004. gadā inflācija pieauga vairāk nekā 2 reizes straujāk. Cenu straujo pieaugumu noteica galvenokārt piedāvājuma puses faktori, kuru ietekme veidojās pakāpeniski visa gada laikā.

Augstais iekšējais pieprasījums, ko stimulēja iepriekšējo gadu jutamais algu palielinājums un augstie kreditēšanas pieauguma tempi, pastiprināja iepriekšējā gada inflācijas otrās kārtas efektu. Tāpēc arī 2005. gadā saglabājās augsta inflācija, ko ietekmēja arī apstākļi, ka degvielas pasaules cenās turpināja palielināties. 2005. gadā 12 mēnešu inflācija bija 7%, bet gada vidējā - 6,7 procenti.

2006. gada sešos mēnešos cenu pieauguma temps pakāpeniski samazinās, kaut arī vēl joprojām tas ir relatīvi augsts. Galvenie cenu palielinājuma iemesli ir tie paši, kas iepriekšējā gadā - inflācijas gaidas, kuras ietekmē iepriekšējo divu gadu augstā inflācija, augstie hipotekārās kreditēšanas pieauguma tempi, administratīvi regulējamo cenu kāpums (elektrībai, gāzei un gada beigās arī siltumam) un strādājošo algu palielinājums privātajā sektorā, kā sekas 2005. gada augstai inflācijai un algu pieaugums skolotājiem, ārstiem u.c. valsts sektorā strādājošiem, kas noteikts 2006. gada budžetā.

Patēriņa cenu indekss
(iepriekšējā gada decembris = 100)

Monetārie rādītāji

2005. gads

Iekšzemes uzņēmumi un privātpersonas

Kredīti: 68,7% no IKP

Noguldījumi: 35,8% no IKP

Banku sektora stabilitāte, iedzīvotāju labklājības un ekonomiskās aktivitātes pieaugums nosaka Latvijas banku sistēmas monetāro pamatrādītāju stabilu pieaugumu. Arī 2006. gadā saglabājas augsts monetāro rādītāju pieauguma temps.

2006. gada aprīlī, salīdzinot ar 2005. gada aprīli, plašās naudas apjoms M2X bija pieaudzis par 40,4%, skaidrā nauda apgrozībā - par 20,2%, noguldījumu apjoms - par 45,8%. Tajā pašā laikā turpināja pieaugt - par 61,7% - arī kredītu uzņēmumiem un privātpersonām. Pieaugot kreditēšanas apjomam, kredītu kvalitāte nepasliktinās. 2005. gada beigās ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvars nebanku

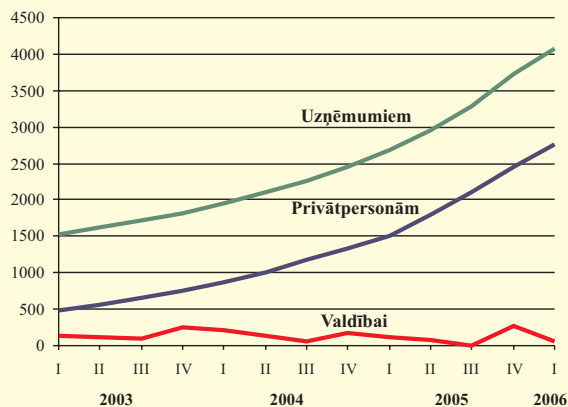
izsniegto kredītu kopsummā bija tikai 0,7 procenti.

Latvijas Banka sakarā ar pieaugošo iekšzemes pieprasījumu, lai bremsētu kredītu pieauguma tempu, 2004. gada martā un novembrī un 2006. gada jūlijā paaugstināja refinansēšanas likmi par 0,5 procentpunktiem - līdz 4,5% un 2004. gada jūlijā palielināja rezervju normu no 3% uz 4%, 2005. gada augustā - uz 6% un 2005. gada decembrī - uz 8%. Tomēr Latvijā šo pasākumu ietekmi ierobežo fiksētā valūtas kursa režīms, kā arī vairāki specifiski faktori, tādi kā zemais rezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars IKP, banku salīdzinoši vieglā pieeja ārvalstu resursiem un salīdzinoši liels ārvalstu valūtās izsniegto kredītu īpatsvars kredītu struktūrā.

Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2006. gada aprīlī bija ¹6,8%, bet ilgtermiņa - 8,9%, ārvalstu valūtās izsniegtajiem kredītiem - attiecīgi ¹4,9% un 5,9 procenti.

¹ Īstermiņa un ar mainīgo % likmi.

Iekšzemes kredītu dinamika
(perioda beigās, milj. latu)

Budžets un valsts parāds

2005. gads

Valsts kopbudžets (% pret IKP):

Ieņēmumi tajā skaitā nodokļi 35,8 / 28,5

Izdevumi tajā skaitā kapitālieguldījumi 36,9 / 4,4

Budžeta deficīts 2005. gadā bija zemāks par plānoto, tas ir, 105,2 milj. latu jeb 1,2% apjomā no IKP (atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai EKS 95 2005. gadā Latvijā bija budžeta pārpalikums 0,2% apjomā no IKP). Valsts kopbudžeta ieņēmumi 2005. gadā bija par 26,9% lielāki nekā 2004. gadā, bet izdevumi - par 26,9 procentiem.

Saeima 2006. gadam valsts budžetu ir apstiprinājusi ar deficītu 145,2 milj. latu apmērā (1,5% no IKP). 2006. gada budžets ir vērstis uz sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanu, integrēšanos ES un NATO, piešķirto ES fondu līdzekļu efektīvu apgūšanu pilnā apjomā, vienlaicīgi sabalansējot valsts atbalstu sabiedrības sociālajām vajadzībām. Par būtiskāko no budžeta prioritātēm uzskatāmi nacionālā finansējuma nodrošināšanai paredzētie līdzekļi saistībā ar ES fondiem.

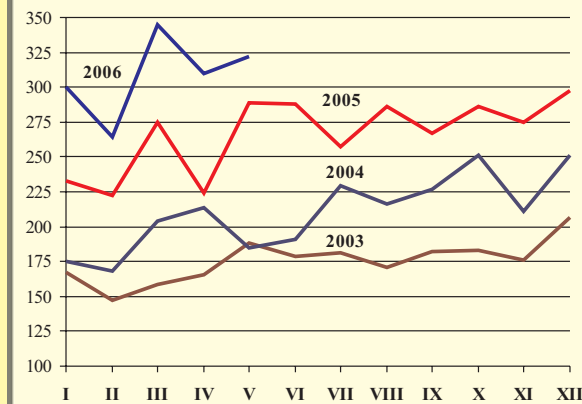
Racionāli un efektīvi izmantojot ES fondu līdzekļus, tiks nodrošināts ievērojams atbalsts uzņēmējdarbības attīstībai, valsts infrastruktūras attīstībai un pilnveidošanai.

Īstenojot sociāli atbildīgu politiku, no 2006. gada 1. janvāra ir palielināta minimālā mēneša darba alga no 80 latiem uz 90 latiem, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums mēnesī no 26 latiem uz 32 latiem, kā arī par apgādībā esošu personu - no 18 latiem uz 22 latiem mēnesī.

Valsts kopbudžeta ieņēmumi 2006. gada piecos mēnešos bija par 27,6% lielāki nekā attiecīgā periodā pirms gada, bet izdevumi - par 17,4%. Budžetā bija fiskālais pārpalikums - 248 milj. latu.

Vispārējā valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. 2005. gada beigās tas bija 1073 milj. latu jeb 12,0% no IKP.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pa mēnešiem
(milj. latu)

Iedzīvotāju ienākumi

2005. gads

Strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa:

latos	176
ASV dolāros	311

Pensionāru vidējā mēneša vecuma pensija (izmaksātā):

latos	81
ASV dolāros	143

2005. gadā strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa bija par 26 latiem jeb 17% lielāka nekā iepriekšējā gadā. Tomēr, ņemot vērā straujo cenu kāpumu, reālās algas apjoms 2005. gadā palielinājās - par 9,7 procentiem.

Kopējo algu pieaugumu lielā mērā ietekmēja 2004. gada un 2005. gada augstā inflācija, kā arī vairāku budžeta iestāžu darbinieku algu palielinājums, piemēram, skolotājiem un ārstiem.

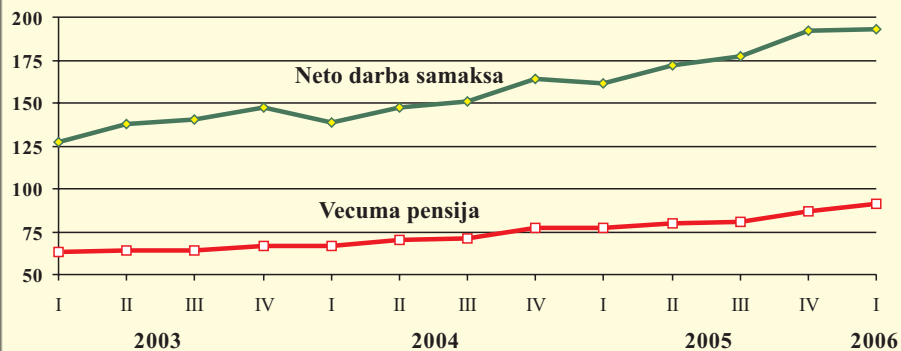
Arī 2006. gada 1. ceturkšņa dati par strādājošo vidējo algu liecina par tās diezgan strauju palielinājumu (neto algai par 19,2% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada 1. ceturksni).

Īstenojot sociāli atbildīgu politiku, no 2006. gada 1. janvāra tiek palielināta gan minimālā mēneša darba alga no 80 latiem uz 90 latiem, gan palielināts ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums mēnesī no 26 latiem uz 32 latiem, kā arī

par apgādībā esošu personu - no 18 latiem uz 22 latiem mēnesī.

Arī vecuma pensiju pieaugums 2005. gadā bija vērā ņemams. 2005. gada decembrī pensijas vidēji bija gandrīz par 12% jeb par 9 latiem lielākas nekā 2004. gada decembrī, un 2006. gada martā tās jau par 18,9% (gandrīz par 15 latiem) pārsniedz 2005. gada marta vidējās pensijas apjomu.

Darba samaksas un vecuma pensiju dinamika
(vidēji mēnesī, latos)

Nodarbinātība un bezdarbs¹

2005. gads

Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars vecuma grupā 15-74 gadi):

8,7%

Latvijā pēdējos gados vērojama ekonomikas attīstība pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū. Lai gan samazinās iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits palielinās un pieaug nodarbinātības līmenis.

Pēdējo piecu gadu laikā (2001-2005) nodarbinātības līmenis ir palielinājies par 6,1 procentpunktu. 2000. gadā nodarbinātības līmenis Latvijā salīdzinājumā ar ES vidējo bija par 4,9 procentpunktiem zemāks, bet 2005. gadā tas atpalika tikai par 0,5 procentpunktiem.

Sieviešu nodarbinātības līmenis Latvijā ir augstāks nekā ES, turklāt šai atšķirībai ir tendence palielināties - 2002. gadā sievietes nodarbinātības līmenis bija par 2,1 procentpunktu augstāks nekā ES, bet 2005. gadā - par 3 procentpunktiem. Tas izskaidrojams ar to, ka Latvijas tautsaimniecībā ir zems apstrādes rūpniecības īpatsvars un lielāka ir to nozaru daļa, kurās nodarbināto skaitā ir augstāks sieviešu īpatsvars (tirdzniecība, restorāni u.c. pakalpojumi).

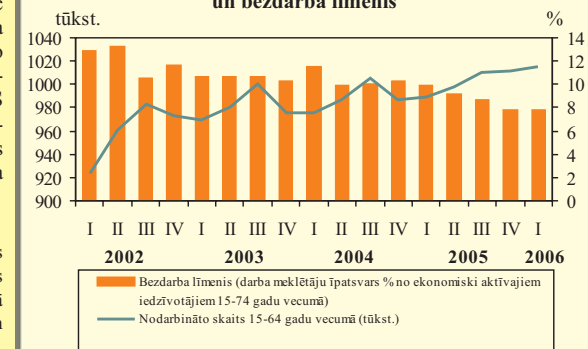
Savukārt vīriešu nodarbinātības līmenis, kam ir tendence ar katru gadu paaugstināties, vēl joprojām atpaliek no ES vidējā līmeņa (2002. gadā par 6,7 procentpunktiem, bet 2005. gadā - par 3,7 procentpunktiem).

Pēc CSP darbaspēka apsekojuma datiem, salīdzinot ar 2000. gadu, bezdarba īpatsvars samazinājies no 14,4% līdz 8,7% 2005. gadā. Reģistrētā bezdarba līmenis Latvijā 2005. gada beigās bija 7,4%, kas ir krietni zemākā līmenī nekā pirms gada (8,5%).

Bezdarbnieku skaits samazinās ne tikai uz nodarbinātības līmeņa pieauguma rēķina. Pēdējos gados pēc Latvijas iestāšanās ES vērojama darbaspēka aizplūšana uz daļu no vecām ES dalībvalstīm, kur darbaspēka tirgi ir atvērti jauno ES dalībvalstu pilsoņiem (Īrija, Lielbritānija un Zviedrija). Līdz ar to Latvijas darba tirgū sāk veidoties darbaspēka trūkums atsevišķās nozarēs.

¹ Veicot nodarbinātības un darba tirgus tendenču analīzi, nodarbinātības rādītājiem apskatītas personas vecumā 15-64 gadi, bet bezdarba rādītājiem 15-74 gadi, kas atbilst ES praksei.

Nodarbināto iedzīvotāju skaits un bezdarba līmenis

Baltijas valstis

Baltijas valstu svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaits 2006. gada 1. janvārī, tūkst.	1344,7	2294,6	3403,3
Iekšzemes kopprodukts, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2005.g.	109,8	110,2	107,5
2005.g. I cet.	107,2	107,6	104,4
II cet.	109,9	111,2	108,4
III cet.	110,6	111,4	108,0
IV cet.	111,1	110,6	108,8
2006.g. I cet.	111,7	113,1	108,8
Rūpniecības produkcijas kopapjoms, %			
2005.g.	109,1	105,6	107,3
2006.g. janvāris-maijs pret 2005.g. janvāri-maiju	107,3	106,5	112,4
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem 15-74 gadi)			
2005.g.	7,9	8,7	8,3
2006.g. 1.ceturksnī	6,4	7,8	6,4
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējo gadu			
2005.g.	4,1	6,7	2,7
2006.g. jūnijs pret 2005.g. jūniju	4,3	6,3	0,2
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējo gadu			
2005.g.	2,1	7,8	11,5
2006.g. jūnijs pret 2005.g. jūniju	4,6	9,7	9,9